

SOU 2018:92 Frekvenser i samhällets tjänst (N2019/00192/D)

Sammanfattning

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i SOU 2018:92 Frekvenser i samhällets tjänst. Journalistförbundets remissvar koncentreras till de förslag i utredningen som påverkar mediernas möjligheter att bedriva verksamhet.

Enligt Journalistförbundet bör yttrande- och informationsfrihet tillmätas samma betydelse som samhällsekonomisk effektivitet vid bedömningen av om syftet med lagen om elektronisk kommunikation uppfylls.

Journalistförbundet har inget att erinra mot förslaget om att det ska vara möjligt att ställa villkor om förmedling av public service-innehåll i tillstånd att använda radiosändare.

Utredningens förslag om att tillstånd ska få återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart om radioanvändningen kan antas vålla skada för Sveriges säkerhet är problematiskt. Det är inte utrett hur denna reglering förhåller sig till censurförbudet i yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Mot den bakgrunden avstyrker Journalistförbundet förslaget.

Ökat fokus på samhällsekonomisk effektivitet i spektrumanvändningen

I portalparagrafen i lagen om elektronisk kommunikation slås det fast att syftet med lagen är att enskilda och myndigheter ska "få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet." Det framgår vidare att syftet ska uppnås främst genom att "konkurrensen och den internationella harmoniseringen främjas". Utredning föreslår ett tillägg som innebär att även "en samhällsekonomisk effektiv användning av radiofrekvenser" ska eftersträvas för att bidra till att syftet uppnås. Som framgår av utredningen finns det en baksida med att lägga för stor tonvikt vid samhällsekonomiska intressen. Såhär beskrivs intressekonflikten i utredningen:

*"Att radiospektrum är en ekonomiskt värdefull resurs har också fastslagits i tidigare lagstiftningsarbeten. Frekvensrättsutredningen belyste att radiospektrum har ett betydande ekonomiskt värde genom att radiokommunikation utgör ett hjälpmedel i viss näringsverksamhet med radio som grund. Vidare anfördes att, samtidigt som det finns stora ekonomiska värden i att kunna använda radiofrekvenser, ger radio som ett medel för masskommunikation (enkelriktad sändning) också möjligheter till opinionsbildning och information av grundläggande betydelse för allmän upplysning i varjehand ämnen och för en levande demokrati. I valet av dessa två värden kom det senare att bli tongivande för lagstiftaren vid utformningen av lagen om radiokommunikation som antogs år 1993."*¹

Journalistförbundet har förståelse för att samhällsekonomiska intressen måste tillmätas betydelse vid bedömningen av hur spektrumanvändningen ska utformas. Enligt Journalistförbundet finns det dock en risk för att myndigheterna vid tillämpningen av lagen, så som förslaget är utformat, kommer att lägga för stor vikt vid samhällsekonomiska intressen på bekostnad av demokratiska värden. Enligt Journalistförbundet bör därför yttrande- och informationsfrihet lyftas in som ett värde som precis som samhällsekonomisk effektivitet bör eftersträvas för att bidra till att syftet uppnås. Yttrande- och informationsfrihet nämns visserligen redan idag i portalparagrafens tredje stycke som något som ska "beaktas". Det är bra att det nämns men enligt Journalistförbundet bör det prioriteras lika högt som samhällsekonomisk effektivitet.

Villkor om förmedling av public service-innehåll ska kunna ställas

I utredningen föreslås att det ska vara möjligt att ställa villkor om förmedling av public service-innehåll i tillstånd att använda radiosändare. Bakgrunden till förslaget är att det är osäkert om och hur public service ska lyckas behålla sin stora genomslagskraft i ett medielandskap där allt fler mediekonsumenter tar del av media via andra kanaler än marknätet. Journalistförbundet delar utredningens bedömning att en skyldighet att förmedla public service-innehåll är en inskränkning av etableringsfriheten. Journalistförbundet anser dock precis som utredningen att det är angeläget att public service kan nå ut med sitt innehåll även i framtiden. Journalistförbundet har därför inget att erinra mot förslaget.

Tillstånd får återkallas om radioanvändningen kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet

I utredningen föreslås att tillstånd ska få återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart om radioanvändningen kan antas vålla skada för Sveriges säkerhet. Journalistförbundet ifrågasätter om bestämmelsen är förenlig med censurförbudet i YGL. Censurförbudet innebär att myndigheter inte får förhandsgranska det som sänds. Myndigheter får inte heller på grund av innehållet i en sändning förbjuda eller hindra framställning om inte åtgärden har stöd i grundlagen. Det finns vissa möjligheter till beslag och andra tvångsmedel men dessa ska göras i en särskild ordning och beslut ska fattas av

¹ Se SOU 2018:92 Frekvenser i samhällets tjänst, sid 90.

Justitiekanslern. Enligt Journalistförbundet skulle den typen av ingripanden som utredningen föreslår i de fall de finns fara för Sveriges säkerhet innebära en kränkning av det grundlagsfästa censurförbudet. Denna fråga är inte utredd. Detta är en brist i utredningen. Journalistförbundet avstyrker förslaget.

*Ulrika Hyllert
Förbundsordförande
Journalistförbundet*